

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Διάλεξη 13:

Το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδος

07/01/2019

Επίκουρος Καθηγητής Δρ. Δημήτρης Καλλιώρας

η-ταχυδρομείο: dkallior@uth.gr

τηλέφωνο: 24210 74484

γραφείο: Γ23

μέρα και ώρες γραφείου: Πέμπτη, 08:00 – 10:00

Διδακτική Ομάδα

Επίκουρος Καθηγητής Δρ. Δημήτρης Καλλιώρας (dkallior@uth.gr)

ΕΔιΠ Δρ. Μαρία Τσιάπα (mtsiapa@uth.gr)

Υπ. Δρ. Ευάγγελος Ρασβάνης

«Εύκολη» ανάπτυξη στην Ελλάδα: Παντού υπάρχει ένας μύθος!

-3-

- Ανάπτυξη: Διαπαραταξιακή, διαταξική και διεπιστημονική έννοια: Θέλουμε ανάπτυξη και τη θέλουμε άμεσα!
- Τι εννοούν συνήθως οι πολιτικοί (και οι πολίτες);
- Δεξιός λαϊκισμός: ρίξτε χρήμα στην αγορά!
- Αριστερός λαϊκισμός: δώστε αυξήσεις στο λαό!
- Ο από μηχανής θεός, το δαιμόνιο του Έλληνα, τα πετρέλαια ...
- Ταυτολογία και σύγχυση: «με ανάπτυξη θα αντιμετωπίσουμε την ανεργία» (με νερό θα αντιμετωπίσουμε τη λειψυδρία)!
- Θεωρίες συνωμοσίας: «δεν θα μας αφήσουν να αναπτυχθούμε» ...

Πώς βρεθήκαμε εδώ: Οι αιτίες της κρίσης

-4-

- Αναπτυξιακή πολιτική, όπως ιατρική: Καμιά θεραπεία δεν μπορεί να αποδώσει αν δεν γίνει πρώτα σωστή διάγνωση.
- Ποιος κάνει τη διάγνωση; Ποια είναι η διάγνωση; Ποια είναι η ασθένεια;
- Χρεωμένο και διαλυμένο κράτος, οικονομία που δεν παράγει. Τι φταίει;
- Ο τρόπος λειτουργίας του πολιτικού συστήματος.
- Η διάρθρωση της οικονομίας και του παραγωγικού συστήματος της χώρας.
- Η δομή και λειτουργία του κράτους.
- Η αρχιτεκτονική της Ευρωπαϊκής οικονομίας και η δομή και λειτουργία της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομίσματος.
- Οι πολιτικές που ασκήθηκαν από τη μεταπολίτευση και μετά, αλλά και αυτές που ασκήθηκαν κατά την περίοδο της κρίσης, τόσο σε εθνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι ευθύνες του πολιτικού συστήματος: Κόμματα συμπολίτευσης

-5-

- Ο λαϊκισμός (τα αιτήματα είναι πάντα δίκαια), ο εξωραϊσμός της κατάστασης και η ψηφοθηρία (υπάρχουν λύσεις χωρίς κόστος για κανέναν) και η διαπλοκή με συγκεκριμένα συμφέροντα ή συντεχνίες, στις πιέσεις των οποίων συχνά υπέκυπταν αποφεύγοντας την ευθύνη δύσκολων επιλογών.
- Η κατασπατάληση σημαντικών δημόσιων πόρων σε πελατειακές σχέσεις (και όπως προκύπτει για κάποιους και σε παράνομο πλουτισμό) και γενικά στην διοχέτευση των περιορισμένων πόρων του κράτους σε δράσεις που δεν είναι πάντοτε συμβατές με το δημόσιο συμφέρον.
- Ο απαράδεκτος γιγαντισμός του κρατικού μηχανισμού τόσο στο κεντρικό κράτος, όσο και στην αυτοδιοίκηση και ταυτόχρονα η διάλυσή του μέσω συνεχών πολιτικών παρεμβάσεων στη διοίκηση, πολυνομίας και νομοθετικής υπερρύθμισης.

Οι ευθύνες του πολιτικού συστήματος: Κόμματα αντιπολίτευσης

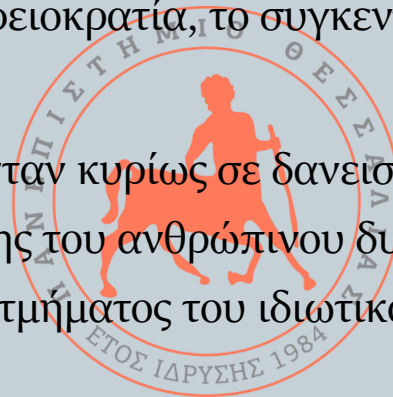
-6-

- Δημιούργησαν με τη ρητορική τους την εντύπωση σε σημαντικά κοινωνικά στρώματα ότι έχουν μόνο δικαιώματα και όχι υποχρεώσεις, ότι τα δικαιώματα τους μπορεί να είναι υπεράνω των νόμων και ότι μπορεί να αυξηθεί άκοπα το εισόδημα όλων χωρίς αυτό να έχει πρώτα παραχθεί.
- Ενώ στους πολιτικούς στόχους τους περιλαμβάνουν την δικαιότερη διανομή του εισοδήματος και του πλούτου, η πολιτική τους πρακτική οδηγεί στη συρρίκνωση των επενδύσεων, της παραγωγής και των θέσεων εργασίας, επιβαρύνοντας περισσότερο τα πιο ευάλωτα οικονομικά στρώματα τα οποία καλούνται να προστατεύσουν.
- Έχοντας επιλέξει ως στρατηγική την αποδόμηση του συστήματος της μικτής οικονομίας, δεν ενδιαφέρονται για οποιαδήποτε πολιτική ενισχύει τις επενδύσεις (θεωρώντας ότι αυτές ενισχύουν τον καπιταλισμό).

Η διάρθρωση και το παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας (1)

-7-

- Μοντέλο ανάπτυξης που βασίστηκε κυρίως:
 - στην εσωτερική ζήτηση (και όχι τις εξαγωγές).
 - την κατανάλωση (και όχι τις επενδύσεις).
 - τους κοινοτικούς πόρους (των οποίων η αποτελεσματικότητα περιορίστηκε από τον κατακερματισμό έργων, τη γραφειοκρατία, το συγκεντρωτισμό και τις αστοχίες στη διαχείριση).
 - τη δημόσια δαπάνη που βασίζονταν κυρίως σε δανεισμό και την ανάθεση στον δημόσιο τομέα της κύριας ευθύνης απορρόφησης του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, λόγω της συρρίκνωσης του παραγωγικού τμήματος του ιδιωτικού τομέα.

Η διάρθρωση και το παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας (2)

-8-

- Ταυτόχρονα, αυτό το μοντέλο ανάπτυξης δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει τις διαρθρωτικές αδυναμίες του παραγωγικού συστήματος της χώρας το οποίο βρέθηκε απροετοίμαστο στο νέο οικονομικό περιβάλλον της ΕΕ:
- κατακερματισμός της παραγωγικής βάσης και μικρή κλίμακα παραγωγής στην μεταποίηση (η μικρότερη στην ΕΕ) χωρίς παράλληλα κουλτούρα συνεργασίας των μικρών παραγωγών.
- έλλειψη εξειδικεύσεων σε κεφαλαιουχικούς κλάδους που περιορίζουν την εγχώρια προστιθέμενη αξία των υπολοίπων και αυξάνουν τις εισαγωγές.
- ελλιπής στήριξη της παραγωγής από την έρευνα και η ελλιπής σύνδεση των Πανεπιστημίων και του εκπαιδευτικού συστήματος εν γένει με τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.
- δυσκολίες πρόσβασης (κυρίως λόγω γεωγραφικής αλλά συχνά και «ποιοτικής» απόστασης) στις σημαντικές διεθνείς αγορές.

Η διάρθρωση και το παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας (3)

-9-

- «Υπνωτισμένες» από τις επιδοτήσεις της ΚΑΠ, πολλές περιοχές έχασαν σημαντικό μέρος από τις παραδοσιακές δραστηριότητες που θα μπορούσαν να διακριθούν στις διεθνείς αγορές.
- Η προστασία του εισοδήματος που προσέφεραν οι επιδοτήσεις περιόρισαν σε αρκετές περιπτώσεις το κίνητρο της δημιουργικής δραστηριότητας στην ύπαιθρο.
- Η κουλτούρα «βολέματος» στο δημόσιο οδήγησε στην κοινωνική απαξίωση του μόχθου και του παραγωγού της υπαίθρου έναντι του «ατσαλάκωτου» και πιο «εξασφαλισμένου» επαγγελματικά δημοσίου υπαλλήλου.
- Το αντίστοιχο φαινόμενο στις πόλεις περιλάμβανε την απαξίωση του παραγωγού αγαθών ή υπηρεσιών και την κοινωνική καταξίωση της επιδίωξης πάσης φύσεως οικονομικών προσόδων (ενοίκια, επιδοτήσεις, επιτόκια, κερδοσκοπία στο χρηματιστήριο, μίζες ...).

Η διάρθρωση και το παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας (4)

-10-

- Ενώ η παραγωγή σταδιακά «δαιμονοποιείται» και βρίσκεται αντιμέτωπη με αυξανόμενα εμπόδια από το κράτος, η διείσδυση των εισαγωγών αυξάνεται (για να ικανοποιήσει μια ζήτηση που στηρίζεται σε δάνεια) και η άκοπη αναζήτηση προσόδων αποκτά ηθικό μέρισμα και κοινωνική αποδοχή.

Ελλάδα: Η χώρα των πολλαπλών ελλειμμάτων

-11-

- Δημοσιονομικό έλλειμμα.
- Ελλείμματα στα επίπεδα διαβίωσης (ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας).
- Έλλειμμα στην απασχόληση (το 25% του ανθρώπινου δυναμικού και το 50% των νέων είναι άνεργο).
- Έλλειμμα στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.
- Έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο.
- Διαρθρωτικό έλλειμμα (το οποίο αφορά στις σοβαρές ελλείψεις και αδυναμίες στον παραγωγικό ιστό της χώρας).
- Έλλειμμα χρηματοδότησης από το τραπεζικό σύστημα.
- Έλλειμμα εμπιστοσύνης και νομιμοποίησης του κρατικού μηχανισμού να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της οικονομίας.

Το μοντέλο ανάπτυξης και το κράτος

-12-

- Αυτό το μοντέλο ανάπτυξης ενίσχυσε υπέρμετρα την αρνητική πλευρά του ρόλου του κράτους στην οικονομία:
 - ενίσχυση μέσω των (συχνά αδιαφανών και ανεξέλεγκτων) δημοσίων δαπανών που δημιούργησαν μια γενιά επιχειρηματιών εξαρτημένων από το κράτος.
 - καταδυνάστευση και παρεμπόδιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσα από ένα πλέγμα υπερβολικών (συχνά αντιφατικών) νομικών και κανονιστικών ρυθμίσεων που ενίσχυσαν την αδιαφάνεια και επέτρεψαν τη συναλλαγή και τη διαφθορά.
- Το κράτος στη συνείδηση πολλών πολιτών δεν είναι δίκαιο και αποτελεί ένα κράτος – δυνάστη, όχι μόνο επειδή συχνά εξυπηρετεί τα συμφέροντα κοινωνικών ελίτ, αλλά κυρίως επειδή εξυπηρετεί (μέσω της διαφθοράς ή της γραφειοκρατίας) τον εαυτό του.
- Αυτή η έλλειψη νομιμοποίησης και ηθικής υπόστασης εξηγεί σε μεγάλο βαθμό τη διάβρωση της φορολογικής βάσης και την αδυναμία συγκέντρωσης των φορολογικών εσόδων.

Έξοδος από την κρίση: Επιλογή αναπτυξιακής στρατηγικής και μίγματος πολιτικών

-13-

- Ποια θεωρία, ποια στρατηγική, ποιες πολιτικές, σε ποιο χρονικό ορίζοντα;
- Ενδογενής ή εξωγενής ανάπτυξη;
- «Μικρό» ή «μεγάλο» κράτος;
- Υψηλή ή χαμηλή φορολογία και τι είδους φορολογία;
- Υψηλές ή χαμηλές δαπάνες και τι είδους δαπάνες;
- Συγκεντρωτικό ή αποκεντρωμένο κράτος;
- Ιδιωτικοποιήσεις ή κρατικοποιήσεις;
- Μικρές ή μεγάλες επιχειρήσεις;
- Εισοδήματα ή πρόσοδοι;
- Χρεοκοπία ή ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών;
- Προτεραιότητα στη μεγέθυνση ή στην ισότητα;
- «Λιγότερη» ή «περισσότερη» Ευρώπη και τι είδους Ευρώπη;

Έξοδος από την κρίση: Στόχοι της αναπτυξιακής πολιτικής

-14-

- Αντιμετώπιση των πολλαπλών ελλειμμάτων.
- Ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού.
- Επανασχεδιασμός της Ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής.

Η παρουσίαση συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τα προτεινόμενα συγγράμματα.

